

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tost/22/2018
Identifikačné číslo spisu: 9516100111
Dátum vydania rozhodnutia: 12. decembra 2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9516100111.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci obvineného Ing. O. V. a spol. pre zločin skrátene dane a poistného v spolupáchateľstve podľa § 20, § 276 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a iné vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. PK-2T/16/2017, na neverejnom zasadnutí konanom 12. decembra 2018 v Bratislave o sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 22. mája 2018, sp. zn. PK-2T/16/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky s a z a m i e t a.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd uznesením z 2. mája 2018 podľa § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. odmietol obžalobu prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Slovenskej republiky VII/2 Gv 220/13/1000-115 z 26. júna 2017 vo veci obvinených Ing. O. V. a V. H. pre pokračovací zločin skrátene dane a poistného v spolupáchateľstve podľa § 20, § 276 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a zločin neodvedenia dane a poistného v spolupáchateľstve podľa § 20, § 277 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. októbra 2012 a vrátil vec prokurátorke, pretože zistil závažné procesné chyby. Z odôvodnenia uznesenia a súdneho spisu vyplýva, že prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Slovenskej republiky podala dňa 26. júna 2017 na Špecializovanom trestnom súde pod č. VII/2 Gv 220/13/1000-115 obžalobu na obvinených Ing. O. V. a V. H. pre pokračovací zločin skrátene dane a poistného v spolupáchateľstve podľa § 20, § 276 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. a zločin neodvedenia dane a poistného v spolupáchateľstve podľa § 20, § 277 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. októbra 2012 pre skutky, ktoré sú podrobne uvedené v napadnutom uznesení. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že súd mal za nejasnú otázku príčetnosti obvineného V. H. v čase spáchania činu, otázku, či je schopný riadne vnímať priebeh súdneho konania a uplatňovať svoje obhajobné práva a otázku rozsahu daňového dlhu, ktorý bol spôsobený zavineným konaním obvinených. Za účelom odstránenia nejasností požiadal v súlade s § 243 ods. 5 Tr. por. o vysvetlenie lekára MUDr. Vladimíra Žabkaya, MUDr. Stanislava Hastíka a odbornú konzultantku Ing. Evu Vlčkovú. Vo vzťahu k nejasnosti v otázke príčetnosti obvineného V. H. bola do konania pribratá znalecká organizácia - Psychiatrická nemocnica Phillippa Pinela Pezinok, pričom nejasná a neúplná zostala odpoveď na otázku, či v čase,

kedy mal byť spáchaný trestný čin, t. j. v dobe od januára 2011 do 27. februára 2013, mala duševná choroba obvineného vplyv na jeho ovládacie a rozpoznávacie schopnosti, v ktorej dobe bol zbavený schopnosti rozpoznať protiprávnosť činu a ovládať svoje konanie, prípadne do akej miery boli jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti znížené. Otázka príčetnosti obvineného v čase spáchania činu zostala teda nevyriešená. Vo vzťahu k otázke rozsahu daňového dlhu poukázal súd prvého stupňa na skutočnosť, že odborná konzultantka Ing. Vlčková vysvetlila, že bola pribratá ako odborný konzultant na posúdenie skrátenia dane a vychádzala výlučne z faktúr predložených vyšetrovateľkou, pričom protokoly z daňových kontrol a výsledky týchto kontrol nemala, neporovnávala stav týchto daňových kontrol. Faktúry spoločnosti X.-S. neboli predmetom daňovej kontroly. Skutočnosti predostreté obhajobou a odbornou konzultantkou na verejnom zasadnutí vniesli pochybnosti o správnosti určenia rozsahu činu, ktorý je základom pre právne posúdenie a určenie vecnej príslušnosti súdu na konanie. Tiež upriamil pozornosť na fakt, že časť faktúr, na základe ktorých bol vykonaný výpočet rozsahu žalovaného činu a daňové priznania sú súdu predkladané ako listinný dôkaz vo forme neoverených fotokópií, čím je daná pochybnosť o pravosti a pravdivosti dôkazných prostriedkov. Proti tomuto uzneseniu podala prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátorka“) sťažnosť odôvodnenú tým, že s dôvodmi Špecializovaného trestného súdu sa nestotožňuje a v celom rozsahu s nimi nesúhlasí. Poukázala pritom na zákonné znenie ustanovenia § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. a dôvody odmietnutia obžaloby s tým, že zanikol dôvod vrátenia veci na došetrenie prokurátorovi - potreba objasnenia základných skutkových okolností a dôvodom na odmietnutie obžaloby sú závažné procesné chyby, najmä porušenie ustanovení zabezpečujúcich práva obhajoby. Napriek tomu z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je jasné, aké práva obhajoby boli porušené, pričom celé zdôvodnenie vyznieva, ako keby súd použil už neexistujúci dôvod vrátenia veci na došetrenie - objasnenie základných skutkových okolností, čím dochádza k predlžovaniu trestného konania. V ďalšom poukázala na skutočnosť, že súd pribral do konania znaleckú organizáciu na podanie znaleckého posudku, pričom mu nič nebráni, aby vypočul znalcov, ktorí znalecký posudok vypracovali na jeho doplnenie, či vysvetlenie záverov tohto posudku s cieľom ustálenia, či bol obvinený V. H. v čase spáchania trestného činu trestne zodpovedný. K ďalším dôvodmi vrátenia veci uviedla, že odborný konzultant Ing. Eva Vlčková bola do konania pribratá opatrením vyšetrovateľky dňa 22. októbra 2015, kedy prebiehalo vyšetrovanie, ktoré bolo začaté 10. decembra 2013, pričom obvinenie bolo obvineným vznesené 11. novembra 2014. Odborné vyjadrenie podala 30. novembra 2015, teda je logické, že protokoly z daňových kontrol z roku 2016 nemala k dispozícii pri podaní odborného vyjadrenia. Ako sama na verejnom zasadnutí zdôraznila, bola pribratá do konania na posúdenie skrátenia dane, pričom sa vyjadrovala ako jednotlivé faktúry, predložené vyšetrovateľkou, ovplyvnili výšku odvedenej dane voči štátnemu rozpočtu. Škoda bola vyčísl'ovaná následne. V zdaňovacích obdobiach november 2011 až február 2012 boli uvedené navyše faktúry spol. X.-EL Z., ktoré neboli predmetom daňovej kontroly a tieto faktúry navyšujú sumu v trestnoprávnej rovine. Sumy, ktoré predložil obhajca obvineného V. H. súdu, sú brané s vyčísl'ením škody, uhradením jednotlivých daňových povinností, pričom v čase vypracovania odborného posudku nebolo možné zohľadniť úhrady jednotlivých firemných povinností. Prokurátorka rovnako nepovažuje za dôvod pre odmietnutie obžaloby ani skutočnosť, že časť faktúr, ktoré sú súčasťou spisu, sú vo forme neoverených fotokópií, nakoľko z priebehu vyšetrovania nie je dôvod pochybovať o ich správnosti a tiež nie je dôvod pochybovať o poverení na zastupovanie ako poškodeného zamestnanca Daňového úradu Bratislava, pretože toto poverenie, ktoré je riadne opatrené podpisom a pečiatkou, vydala riaditeľka Daňového úradu Bratislava, ktorá uvádza, že bola poverená prezidentom finančnej správy. Na základe vyššie uvedeného prokurátorka Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky navrhla napadnuté uznesenie zrušiť a Špecializovanému trestnému súdu uložiť, aby vo veci konal a rozhodol. K sťažnosti prokurátorky sa obvinení nevyjadrili. Podľa § 192 ods. 1 Tr. por. pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia. Najvyšší súd ako nadriadený orgán v súlade s citovaným ustanovením, v ktorom je vyjadrený obmedzený revízny princíp potom, ako nezamietol sťažnosť z dôvodov § 193 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) Tr. por., na základe sťažnosti preskúmal napadnuté výroky uznesenia, a to zo všetkých hľadísk, bez ohľadu na to, či tieto hľadiská sú v sťažnosti uvedené, resp. absentujú, a jednak správnosť postupu konania, ktoré napadnutým výrokom predchádzalo, a to z hľadiska všetkých chýb, ktoré mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutých výrokov uznesenia. Pri plnení

revízneho princípu preveril z právnej stránky, či v celom konaní, v priebehu ktorého sa vytvárali podklady pre napadnuté uznesenie, nedošlo k porušeniu Trestného zákona, Trestného poriadku alebo iných mimo trestných právnych predpisov, ktoré sú súčasťou právneho poriadku, lebo právo nemôže byť založené na neprávne. Najvyšší súd pritom zistil, že podaná sťažnosť je prípustná v súlade s § 185 ods. 2 Tr. por. a § 244 ods. 3 Tr. por., bola podaná oprávnenou osobou v zmysle § 186 ods. 1 Tr. por., v lehote stanovenej § 187 ods. 1 Tr. por. a riadne odôvodnená v súlade s ustanovením § 189 ods. 3 Tr. por., pričom dospel k záveru, že sťažnosť prokurátorky nie je dôvodná. Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. pri predbežnom prejednaní obžaloby, súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä, že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce právo obhajoby. V zmysle doterajšej právnej praxe závažné procesné chyby prípravného konania sú najmä chyby, ktoré samé osebe alebo v spojení s inými, vážnym spôsobom sponchybujú zákonnosť prípravného konania a jeho výsledkov, alebo ktoré majú za následok, že k niektorým úkonom prípravného konania nemožno prihliadať ako k dôkazu, pričom náprava týchto skutočností v konaní pred súdom, nie je možná. Závažnými procesnými chybami sú najmä nedoručenie uznesenia o vznesení obvinenia obvinenému, konanie a rozhodnutie nepríslušného orgánu alebo orgánu, ktorý mal byť vylúčený, vykonanie prípravného konania bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje, získanie dôkazov nezákonným donútením alebo hrozbou, vykonanie konania bez obhajcu, hoci išlo o prípad povinnej obhajoby, a neumožnenie obvinenému alebo jeho obhajcovi po skončení vyšetrovania preštudovať spisy. Základným predpokladom na to, aby súd mohol vo veci vykonať súdne pojednávanie, je podanie obžaloby prokurátorom. V zmysle § 234 ods. 1 Tr. por. prokurátor podá obžalobu vtedy, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Posúdenie tejto otázky závisí od toho, či v prípravnom konaní boli dôkazy potrebné pre meritórne rozhodnutie súdu obstarané v súlade so zákonom a úzko súvisí s ustanovením § 2 ods. 10 Tr. por. Podľa tohto sú orgány činné v trestnom konaní pred podaním obžaloby povinné postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako i okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie. Účelom preskúmania obžaloby nie je riešiť otázku viny obvineného rozborom a zhodnotením dôkazov spôsobom ako na hlavnom pojednávaní. Podľa obsahu spisu však treba hodnotiť výsledky prípravného konania z toho hľadiska, či odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Vrátenie veci prokurátorovi je opodstatnené len vtedy, keď súd nemá vzhľadom na priebeh a výsledky prípravného konania dostatočný a spoľahlivý podklad na riešenie základnej otázky, či je obvinený postavený pred súd dôvodne. Ak ide o taký nedostatok, ktorý nie je prekážkou pre záver o dôvodnosti obžaloby a ktorý sa dá odstrániť v konaní pred súdom, nie je namieste vrátiť prokurátorovi vec na došetrenie. V opačnom prípade - ako je tomu aj v danej veci - je však dôvodné vrátenie veci prokurátorovi. V danom prípade je sporná otázka príčetnosti obvineného V. H., pričom z prípravného konania je zrejmé, že sa riešila už v jeho priebehu. Napriek tomu, že uvedená skutočnosť nebola orgánmi prípravného konania jednoznačne vyriešená, bola na obvineného podaná obžaloba. Ako poukázal súd prvého stupňa, obvinený trpí závažným ochorením s veľmi nepriaznivým priebehom, bol opakovane hospitalizovaný, pričom bolo odporúčané pozorovanie v zdravotníckom zariadení. Aj keď znalecký ústav sa vyjadril k jednotlivým obdobiam, kedy malo dochádzať k trestnej činnosti, k zdravotnému stavu obvineného pri jednotlivých hospitalizáciách a následne, avšak jednoznačná odpoveď s jasným záverom daná nebola. Otázka príčetnosti obvineného je nepochybne otázkou podstatnou pre posúdenie trestnej zodpovednosti, nakoľko v prípade nepríčetnosti ide o okolnosť, ktorá vylučuje trestnú zodpovednosť. Je to pritom právna otázka, ktorej posúdenie náleží orgánom činným v trestnom konaní a súdu. V súlade s platnou judikatúrou, ak konkrétne okolnosti nasvedčujú, že obvinený môže trpieť duševnou poruchou, ktorá v čase činu mohla vylučovať alebo znižovať jeho príčetnosť (okrem stavu nepríčetnosti alebo zmenšenej príčetnosti, do ktorej sa obvinený zavinene priviedol požitím alkoholického nápoja alebo omamného prostriedku), musí sa táto možnosť v trestnom konaní overiť a otázka duševného stavu obvineného objasniť, a to spravidla pribratím znalca. Posudzovanie takejto možnosti len laickou úvahou súdu, ktorá nemá základ v odborných znalostiach, nie je dostatočným prostriedkom na zistenie objektívnej pravdy. Ak v prípravnom konaní nebola pomocou dôkazov náležite objasnená príčetnosť obvineného ako základná podmienka jeho trestnej zodpovednosti, súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vráti vec prokurátorovi na došetrenie, pretože sa to vyžaduje na jej náležité objasnenie. Aj keď súd prvého

stupňa vykonal úkony v rámci predbežného prejednávania obžaloby na doriešenie tejto otázky, nedošlo k odstráneniu spornosti. Preto je potrebné, aby bola orgánmi prípravného konania jednoznačne vyriešená a ustálená základná podmienka trestnej zodpovednosti - príčetnosti obvineného V. H.. Aj podľa názoru najvyššieho súdu ide o taký nedostatok, ktorý je prekážkou pre záver o dôvodnosti obžaloby, preto je namieste vrátiť prokurátorovi vec na došetrenie (a to aj napriek snahe súdu pri predbežnom prejednaní obžaloby o získanie jednoznačného záveru k otázke príčetnosti obvineného). Pokiaľ ide o ďalší súdom namietaný dôvod vrátenia veci prokurátorovi, je potrebné upresniť, že prvostupňový súd nenamietia použiteľnosť, či nepoužiteľnosť dôkazov zaobstaraných v prípravnom konaní. Dôkazná núdza spôsobená nepoužiteľnosťou usvedčujúcich dôkazov zaobstaraných v prípravnom konaní, vedie v konaní pred súdom k vyhláseniu oslobodzujúceho rozsudku. K odmietnutiu obžaloby podľa § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. by dôkazná núdza mohla viesť vtedy, ak by bola absolútna, t. j., ak by neexistoval ani jediný zákonným spôsobom získaný dôkazný prostriedok odôvodňujúci postavenie obvineného pred súd, resp. podstatný usvedčujúci dôkaz, o ktorý sa opiera obžaloba, by bol získaný nezákonne. Unesenie dôkazného bremena a „udržanie obžaloby“ je v každom prípade úlohou prokurátora, ktorý by v procese získavania dôkazov v prípravnom konaní mal dbať na ich zákonnosť a ďalšiu použiteľnosť. V danom prípade však ide o rozsah spáchania činu, ktorý je dôležitý pre posúdenie, či je vecne príslušným na konanie Špecializovaný trestný súd, teda či ide o trestný čin hospodársky podľa piatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ak takým trestným činom bola spôsobená škoda alebo získaný prospech dosahujúci najmenej dvadsaťpäťtisícásobok malej škody podľa Trestného zákona, alebo ak taký čin bol spáchaný v rozsahu dosahujúcom výšku najmenej dvadsaťpäťtisícásobku malej škody podľa Trestného zákona, teda najmenej sumu 6.650.000,- Eur. Správne súd prvého stupňa uviedol, že výška skrátenia dane predstavuje rozdiel medzi daňou, ktorú má povinná osoba podľa príslušných predpisov zaplatiť a nižšou daňou, ktorá bola vzhľadom na trestnú činnosť priznaná, vyperaná, stanovená alebo zaplatená. Odborná konzultantka na verejnom zasadnutí vysvetlila, z akých podkladov vychádzala, pričom je zrejmé, že sama navrhla vyžiadať protokoly z kontrol, ktoré sa nachádzajú na Daňovom úrade Bratislava a vyčíslil rozdiely a zistiť, ktoré faktúry boli zahrnuté do daňových kontrol. Z ňou uvádzaných skutočností vyvstali pochybnosti o správnom rozsahu činu, pričom orgány prípravného konania - vzhľadom na primárny dôvod vrátenia veci prokurátorovi na došetrenie - majú možnosť zvážiť postup podľa § 126 ods. 3 Tr. zák. Najvyšší súd tiež zdôrazňuje, že z ustanovenia § 2 ods. 11 veta prvá Tr. por. sice vyplýva, že súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli, ale v zmysle ustanovenia § 1 a § 2 ods. 18 Tr. por. je trestný proces upravený ako kontradiktórne konanie dvoch protistrán - prokurátora (eventuálne poškodeného) na jednej strane a obvineného a jeho obhajcu (eventuálne zúčastnenej osoby) na druhej strane. Preto nie súd, ale strany trestného konania pred súdom predkladajú a vykonávajú dôkazy, ktoré obvineného usvedčujú alebo oslobodzujú. Úlohou súdu, ako nestranného rozhodovacieho orgánu, je posúdiť tieto dôkazy a rozhodnúť spor medzi prokurátorom, ktorý zastupuje štát (§ 2 ods. 5 veta prvá Tr. por.) a obvineným. Pri tomto rozhodovaní musí súd zachovať nestrannosť a nesmie iniciatívne napomáhať jednej alebo druhej strane. Ak by sa tak stalo, došlo by k porušeniu nielen zásady rovnosti strán v konaní pred súdom (§ 2 ods. 14 Tr. por.), ale aj zásady spravodlivého procesu (§ 2 ods. 10 Tr. por.). V konečnom dôsledku je nutné uviesť, že ostatné súdom prvého stupňa namietané skutočnosti, by samé osebe neboli dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi na došetrenie. Na základe vyššie uvedených dôvodov po zistení, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je správne a zákonné, Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry ako nedôvodnú zamietol.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.

